

..:Els suplementes del butlletí:..

Document del Grup d'Ètica de l'scmfic

LES RELACIONS DE L'SCMFIC I LA INDÚSTRIA FARMACÈUTICA

scmfic

societat catalana de
medicina familiar i
comunitària

Membres del Grup d'Ètica:

- Mònica Almiñana Riqué
- Carme de Castro Vila
- Carles Llor Vila
- Ramón Morera Castell
- Albert Planes Magrinyà
- Marisa Rubio Montañés
- Lluís Balagué Gea
- M. José Fernández de Sanmamed Santos
- Roser Marquet Palomer
- Eva Peguero Rodríguez
- Miquel Reguant Fosas

Referents del Grup d'Ètica:

- Carmen Adalid Villar
- Carme Batalla Martínez
- Eva Comín Bertrán
- Josep Manuel da Pena Alvarez
- Josep Jiménez Villa
- Josep Mercadé Orriols
- Joaquim Pellejà Pellejà
- Pascual Solanas Saura
- Pedro J. Subías Loren
- Rosa Vila Rigat
- Francesca Zapater Torras
- Joan Atmetlla Andreu
- Gabriel Coll i de Tuero
- Ramon Cunillera Grañó
- Matilde Ezquerria Lezcana
- Francisco Marín Jiménez
- Elena Muñoz Seco
- Jesús Pujol Salud
- Montserrat Soler Conde
- Joan-Enric Vidal Ruiz
- Concepció Violán Fors

Referents de la comunitat:

- Núria Barranco Guitart
- M. Carme Gironés Bernatallad
- Maite Nieto Tarín
- Daniel Serra Escaño
- Eduard Turon Mainat
- Paquita Cervera Riera
- Milos González-Mestres Cabañes
- José Vicente Pérez de la Sierra
- Teresa Soler Ribera

Consultors externs per a aquest document:

- Amando Martín Zurro.
Coordinador general del Programa de Medicina de Família i Comunitària de Catalunya.
- Joan-Ramon Laporte Roselló
Farmacòleg. Director General de la Fundació ICF.

Tant els referents com els consultors fan aportacions a l'esborrany del document, les quals es tenen en compte, però el contingut final del document és responsabilitat del Grup d'Ètica, que n'és l'autor.

Les "Reflexions de la pràctica quotidiana" volen oferir motius de reflexió als lectors (bàsicament metges de família), que els ajudin a millorar el vessant ètic de l'atenció que presten als ciutadans. En cap cas pretenen establir normes d'actuació ni definir estratègies per tal que els professionals evitin possibles problemes jurídics. En qualsevol cas, els membres del Grup d'Ètica entenen que una pràctica èticament correcta és, dins la incertesa de la nostra professió, una bona eina, no sols per fer-ho millor sinó també per prevenir problemes jurídics.

.: LES RELACIONS DE L'SCMFiC I LA INDÚSTRIA FARMACÈUTICA :.

.:La nostra independència:.

*Que las verdades no tengan complejos
Que las mentiras parezcan mentiras
Que ser valiente no salga tan caro
Que ser cobarde no valga la pena
Que no te compren por menos de nada
Que no te vendan amor sin espinas
Que el corazón no se pase de moda.....
Joaquín Sabina*

Qui paga, mana
Dita popular

.:INTRODUCCIÓ:.

L'any 2002, l'American College of Physicians-American Society of Internal Medicine (ACP-ASIM) va publicar un posicionament sobre els aspectes ètics de la relació dels metges amb la indústria, la segona part del qual tracta sobre les societats professionals¹. La conclusió de les seves reflexions és que les organitzacions dedicades a la formació mèdica i les societats professionals han d'evitar totes les interaccions amb la indústria que puguin disminuir, o pugui semblar a d'altres que disminueixen, la seva objectivitat o interès per allò que és el millor per als pacients. Fer-ho d'una altra manera, afirmen, posa en perill la integritat de la professió i la confiança que la societat hi té dipositada.

La recomanació per a les societats professionals és que, les que acceptin el suport de la indústria (o altres fonts externes de finançament), han d'estar atentes als possibles biaixos i conflictes d'interès, i han de desenvolupar i aplicar polítiques explícites per protegir la seva independència de criteri, professionalitat, estàndards ètics i credibilitat social (un exemple de política explícita, a l'annex 1).

Aquest document, basat en la missió i els valors de l'SCMFiC i en la reflexió ètica, vol aportar elements de reflexió sobre els aspectes ètics de la relació entre l'SCMFiC i les empreses que formen part del sector denominat de forma genèrica "indústria farmacèutica", i proposar uns principis per fonamentar les polítiques d'actuació en els pròxims anys.

.:SITUACIÓ ACTUAL:.

.:Real com la vida mateixa...?:.

Abans de començar a entrar en les actuacions de futur volem presentar unes reflexions sobre les actuals relacions de l'SCMFiC amb la indústria farmacèutica. I la millor manera és presentar una sèrie d'històries possibles.

El grup dels Nous Medicaments de la Societat Catalana de Medicina de Família, i més concretament el seu coordinador, rep un encàrrec del "product manager" d'una multinacional per poder fer un treball de recerca en diversos centres de salut. A canvi, es remunerarien els metges que hi participessin i el coordinador del grup rebria per això una suculent quantitat per fer-ne d'investigador principal. Què ha de fer? Donada la seva posició en el grup de treball i en la societat, és ètic acceptar l'oferta?, a més ha de passar pel comitè d'ètica corresponent... Finalment pensa que és millor declinar l'oferta i ofereix directament a la junta de la societat que pacti les condicions per fer aquest estudi, si s'escau.

Una important casa comercial d'un producte alimentari es posa en contacte amb la junta de la societat perquè estarien interessats a inserir un publireportatge en el Butlletí de la Societat Catalana. La Junta demana que un comitè científic compost per membres de la mateixa societat supervisi la documentació que hauria de sortir i queda amb aquesta empresa de discutir els punts que aquest comitè consideri, a la qual cosa hi accedeix la casa comercial.

1. Coyle SL, for the Ethics and Human Rights Committee, American College of Physicians-American Society of Internal Medicine. Physician-Industry Relations. Part 2: Organizational Issues. Ann Intern Med 2002;136:403-406.

Un grup de la societat catalana ha de treure un llibre per actualitzar el maneig de les malalties que tracta el grup. El coordinador del grup ha contactat directament amb un laboratori que podria fer-se càrrec dels honoraris dels diferents autors, tots membres de la societat científica, l'edició i impressió del llibre. Però el laboratori demana una cosa a canvi: que el producte que tenen sigui considerat d'elecció en un dels processos que tracta l'esmentat llibre. El coordinador del grup reflexiona, li costa acceptar l'ofertament, però, aquests diners serien molt valuosos per continuar el treball del grup! Què fer? Prendre ell la decisió tot sol?, comentar-ho amb el grup?, fer una consulta a la junta de la societat?...

Un membre destacat de la junta de la societat catalana, ha estat convidat per participar en un simposi satèl·lit que se celebra en el curs d'un congrés de medicina de família. El simposi té per objectiu promocionar un nou producte que han tret i que ha de revolucionar el mercat farmacèutic. A canvi de participar en aquest simposi, el laboratori li donarà al soci o a la societat, segons ell vulgui, una quantitat econòmica que no està gens malament. Què fer?, Acceptar l'oferta i no dir-ho a la junta?, discutir-ho a la junta i que aquesta decideixi?...

La societat catalana organitza una activitat formativa que té molt èxit entre el socis: els tallers d'habilitats pràctiques. Aquesta activitat està patrocinada per una empresa farmacèutica que a canvi del patrocini es reserva el dret a decidir a qui convida. La Dra. Pocimportant està molt interessada a assistir-hi però ella no rep a la indústria. Què ha de fer? Fer una excepció i buscar al visitador que dona les invitacions? No anar-hi? Parlar amb els organitzadors del curs?.

.:La missió i valors de l'SCMFiC:.

La **missió** de l'SCMFiC² és promoure, mitjançant els socis, el desenvolupament d'una Atenció Primària resolutiva i d'alta qualitat, centrada en la millora de la salut de la comunitat, potenciar i facilitar el desenvolupament professional del soci, en general, del conjunt de persones que treballen a l'Atenció Primària, en col·laboració amb les organitzacions sanitàries, polítiques i docents.

Els **valors** de l'SCMFiC són:

- **Innovació i participació.** Ens obrim a la participació de tots els socis per igual, i afavorim la seva ambició, creativitat i el seu talent, en un esforç per ser dinàmics.
- **Respecte pels companys.** Els membres de l'SCMFiC som respectuosos entre nosaltres, som tolerants, mantenim la consideració que ens pertoca i transmetem confiança a la resta de companys.
- **Solidaritat.** Mantenim un compromís amb la societat i el medi ambient a més de promoure la cooperació amb els sectors menys afavorits i amb les organitzacions no governamentals.
- **Respecte per les persones i les idees.** Promovem la prestació d'una atenció universal, sense discriminació per motius de raça, cultura, religió, ideologia ni condició social.
- **Independència.** Les decisions de l'SCMFiC es guien pels principis d'autonomia i equilibri.
- **Orientada a la comunitat.** Posem a disposició de la comunitat els recursos humans i els coneixements científics, fem entenedores per al conjunt de la comunitat les activitats de l'SCMFiC i atenem les demandes expressades.
- **Integritat i rigor professional.** Som capaços d'actuar professionalment segons els principis de solidaritat, equitat i ètica, proporcionem i defensem en tot moment la millor actuació a l'abast basant-nos en l'evidència científica.

Per a les reflexions al voltant de la relació de l'SCMFiC-indústria ens hem centrat en els valors de la independència, la integritat i el rigor professional i el respecte als companys. Sense aquests valors no és possible l'autonomia, l'equitat i la solidaritat que ens permetran generar confiança en la nostra tasca.

2. El redactat de la missió i els valors és extret de la memòria d'activitats de l'SCMFiC de 2002.

.:Les relacions actuals entre l'SCMFiC i la indústria:.

Des de la seva creació, l'SCMFiC ha estat molt activa i porta a terme moltes activitats científiques dirigides als seus socis: cursos, tallers, jornades, publicació de llibres i revistes científiques... El cost d'aquestes activitats i del manteniment de l'entitat és més alt que la suma de les quotes que paguem els socis i els ingressos per inscripcions als cursos o la venda de les publicacions. Per aquest motiu, es busquen recursos econòmics externs.

Una de les fonts més interessades en aportar-nos recursos és la indústria, que destina molt del seu pressupost de màrqueting a activitats de formació que portin l'aval de les societats científiques. Segons la memòria de 2002, els ingressos de la Fundació d'Atenció Primària provenen proporcionalment de:

· Empreses farmacèutiques i d'altres (n'hi consten diverses)	58 %
· Administració/organitzacions públiques (IES)	26 %
· Quotes dels socis	11 %
· Inscripcions d'alumnes particulars	5 %

Amb aquestes dades, a ningú no se li escapa que "l'accionista majoritari" de l'SCMFiC és la indústria. D'altra banda, pel fet que els recursos que aporta són finalistes i, gairebé sempre, estan "dirigits" a activitats concretes, no hi ha dubte que, ens agradi o no, condiciona força els temes que tractem i les activitats que fem.

Es diu que una persona o, en aquest cas, una organització, és autònoma quan té la possibilitat de triar o decidir sense influències o condicionants interns o externs. Estem segurs de ser lliures per prendre decisions amb independència de criteri? No correm un gran risc que la nostra agenda d'activitats estigui, en realitat, dirigida des de l'exterior? No acabem, en part, fent les activitats "finançables", en comptes de fer allò que els socis i els pacients necessiten?

El nucli de l'activitat científica de l'SCMFiC recau en més de 30 grups de treball dedicats a aprofundir en diferents àrees d'interès de l'atenció primària, i a generar un coneixement que, en forma de recomanacions, guies de pràctica, publicacions i activitats de formació s'ofereix als més de 3.000 socis, com a font d'actualització sobre quina és la millor actuació en atenció primària segons l'estat actual del coneixement i les evidències disponibles.

Els socis, la comunitat científica i la societat en general dipositen la seva confiança en les recomanacions de l'SCMFiC pel seu rigor professional i independència de criteri, ja que les consideren fruit de l'evidència, l'experiència i el consens d'un grup de companys, experts i independents. Per això, com a dipositària de la confiança i el respecte dels socis i la comunitat, la responsabilitat social de l'SCMFiC i de les persones que dirigeixen i formen els seus grups de treball és molt alta.

La dependència econòmica i l'acceptació de segons quin tipus d'activitats o condicions genera un gran risc de conflicte d'interès i posa sota sospita la nostra integritat com a col·lectiu professional, posa en qüestió el nostre rigor professional. Activitats que puguin ser (o semblar) poc objectives o basades en interessos de la indústria en comptes dels interessos dels socis, dels pacients i de la comunitat generen desconfiança dels socis, dels altres professionals i de la societat, i cal evitar-les.

L'SCMFiC i la indústria, malgrat tenir objectius ben diferents, poden trobar formes de col·laboració. Però cal estar molt atents i ser conscients dels riscos de biaixos i conflictes d'interès que correm en aquest terreny. Per prevenir-los, caldria establir unes polítiques clares sobre què podem acceptar i què no, aplicar-les amb fermesa i fer-ne un seguiment molt acurat. I la Junta de l'SCMFiC té el deure d'actuar per garantir que no oblidem la nostra missió i per preservar els valors i el prestigi de la societat.

L'SCMFiC va començar sense cap tipus de finançament d'empreses farmacèutiques. El creixement en volum de socis va fer que ja fóssim un client interessant per a la indústria, que va començar a aportar diners en quantitats cada vegada més notables a la societat, i es va convertir en un "soci" molt important. Darrerament s'està fent un gran esforç perquè la indústria passi de "client" (que decideix els temes que s'aborden o sobre els que es fa formació) a "patrocinador" (que tria quina de les activitats ja planificades o realitzades finança).

Aquest pas no és ni està del tot assolit. Queden alguns grups de treball amb activitats fortament finançades per la indústria. I, si recordem la definició d'autonomia, contràriament al que pugui semblar a primer cop d'ull, aquests grups, tot i que "tenen més diners" són, en realitat, els menys autònoms. Aquest finançament directe i important els posa en risc perquè genera un conflicte d'interès i, a més pot fer perdre la confiança en el grup.

.:A ON VOLEM ARRIBAR.:.

Si realment l'SCMFiC no pot desvincular-se de la indústria, almenys ha de tenir polítiques actives per minimitzar l'efecte d'aquesta relació. Salvaguardar la independència i els estàndards d'integritat i rigor és un objectiu prioritari per al manteniment de la confiança i el respecte que s'ha guanyat l'SCMFiC i, per tant, ha de ser una tasca nuclear de la Junta i els grups de treball.

El següent pas a donar és la desvinculació total entre finançament i activitats realitzades, i que les relacions SCMFic-indústria es basin en el mecenatge amb aportacions econòmiques globals a l'SCMFiC que serà qui decideixi, segons les necessitats dels socis i dels pacients, l'agenda d'activitats. Paral·lelament, cal treballar per diversificar les fonts de finançament i tenir prevista la continuïtat de les activitats centrals en el cas que algunes de les actuals fonts de finançament no acceptin el canvi en les condicions de la relació.

Volem una societat científica independent i per ser-ho cal millorar la nostra independència econòmica. Volem una societat que preservi la seva missió i valors i en la qual l'interès econòmic no els posi mai en qüestió.

Ara bé, cal ser conscients que preservar la integritat, el rigor i la independència té un cost, i que aquesta posició pot significar una reducció dels ingressos externs i, tot i que caldrà més austeritat, molt probablement farà falta un augment de les aportacions dels socis, que hem d'estar disposats a assumir.

En un futur ideal, els ingressos de la societat haurien de venir de tres fonts diferents: En primer lloc de les aportacions dels socis. En segon lloc dels ingressos per la venda de productes (llibres, cursos, tallers, etc.) i serveis demanats per altres institucions i entitats (assessories, participació en empreses, en treballs de recerca encarregats, etc.). I, en tercer lloc, el mecenatge.

Els ingressos per aquest últim concepte haurien de ser directes a la societat o a la seva fundació i mai finalistes (mai destinats a una activitat o grup concret), s'haurien d'ajustar a la legislació vigent i caldria que fossin molt diversificats, de moltes entitats de diversa índole (Generalitat, Universitats, entitats gestores de serveis sanitaris privats, empreses farmacèutiques, empreses d'altres sectors, etc.) i amb una participació percentual petita de cadascuna en el pressupost social global de la societat. A més, caldria establir unes normes ètiques que haurien de complir les empreses que participen en el mecenatge i establir les compensacions que se'ls oferirien a canvi.

La societat, a través de la seva junta, com a dipositària de la representativitat dels socis, és l'encarregada de posar en marxa els mecanismes necessaris per arribar i preservar la independència de la nostra societat, així com d'elaborar un codi ètic que reguli aquesta independència i les relacions institucionals amb la indústria farmacèutica i amb totes les empreses que actuïn com a mecenes.

.:PROPOSTES PER ARA, PER ARRIBAR A ON VOLEM.:.

A continuació s'apunten un conjunt de propostes pràctiques en diversos aspectes del funcionament de la societat que creiem que cal abordar a curt termini per caminar en el sentit d'assolir la situació on volem arribar. Per a cada aspecte es proposen possibles solucions que es consideren les millors en l'entorn actual.

.:Relacions institucionals entre l'SCMFiC i la indústria farmacèutica:.

Lícitament la indústria farmacèutica en general estarà més interessada en certs tipus d'activitats de la societat. Per exemple, una empresa farmacèutica estarà més interessada en esponsoritzar un llibre sobre insuficiència cardíaca o un grup de treball sobre glaucoma (problemes en els quals hi intervenen fàrmacs) que una publicació sobre l'organització d'un centre de salut o un grup de treball sobre suport grupal a pacients crònics. L'esponsorització directa de la indústria cap a determinades activitats o grups de treball crea dos efectes perversos que cal evitar:

- Facilita un major nombre de recursos a activitats i/o grups que interessin a la indústria i dificulta el finançament d'altres.
- Pot influir amb major facilitat, de forma directa o indirecta, sobre l'orientació de l'activitat o el contingut de les recomanacions que pugui fer el grup, o sobre les opinions que els seus membres puguin donar en actes públics.

Per tot això és important que, mentre no arribem a la situació desitjable, tots els fons que aportí la indústria per a les activitats de la societat siguin pactats de forma global i no de forma particular i finalista. Fent-ho d'aquesta manera, s'evitarien les pressions individuals i el desequilibri dels grups.

- L'SCMFiC va fer seus uns valors dels quals se n'han de fer partícips els seus socis i que han de buscar el professionalisme i l'excel·lència en la medicina i aquests valors han de ser presents en totes les seves activitats i llaços amb altres institucions, incloent la indústria farmacèutica. Les relacions amb la indústria han de promoure la salut i el benestar dels pacients que visitem.
- Les relacions entre la indústria i l'SCMFiC han de fer-se de forma centralitzada. Directament amb la Junta directiva o amb el soci o organisme en qui es delegui aquesta responsabilitat. Mai no hauria de fer-se amb els socis a nivell individual o amb grups de la societat per evitar-los conflictes d'interès. La Junta, elegida democràticament, és qui ha de garantir l'acompliment dels principis de la societat. A més la centralització permet un millor control, en aquest cas. La feina concreta la pot delegar, però no la responsabilitat, i la /les persona/es que ho facin han d'assumir un codi ètic.
- És imprescindible que tots els acords quedin reflectits en la signatura d'un conveni entre l'SCMFiC i la indústria farmacèutica. Els termes de la col·laboració s'han de fer públics perquè ho coneguin tots els seus socis.

.:Les persones amb responsabilitats dins de la societat:.

Ens referim a tots aquells socis que tenen alguna responsabilitat dins de la societat científica: directius, coordinadors de grups, directors de projectes, membres de grups de treball, etc. Aquests socis són els elements més "sensibles" de l'entitat i cal preservar de forma especial la seva independència i rigor científic, buscant fórmules per evitar o minimitzar possibles conflictes d'interessos.

Són persones, que ni que no vulguin, tenen un paper exemplar, són transmissors de valors i són la imatge de la Societat.

- Evitar la recepció d'ajuts o regals, d'entitats alienes, per part dels socis amb responsabilitats dins de la societat té dos efectes positius molt importants:
 - Ajuda a preservar la seva independència (i per extensió la de la societat que representen).
 - Té un efecte pedagògic tant intern (els socis) com extern (altres societats científiques, la resta de professionals, la pròpia societat en general). El millor programa de formació és el bon exemple.
- Tots aquests socis haurien de fer, i renovar periòdicament, la declaració d'activitats. Haurien d'estar sotmesos a un règim d'incompatibilitats: de la seva tasca dins de la societat amb algunes activitats fora d'ella. Així, un membre d'un grup de treball no hauria de rebre ajuts (en diners o en espècie) d'una empresa farmacèutica. És una pèrdua de autonomia i distorsiona el paper exemplar i la imatge que tenen. En tots els càrrecs directius (membres de la Junta Directiva i de la Fundació), encara té més importància tenir cura del que hem esmentat per a tots els socis amb responsabilitats.
- Cal també fer esment de la importància que el personal que treballi per a la societat. També juga un paper exemplificant i seria bo que tingués un règim d'incompatibilitat de la seva feina amb altres activitats que puguin representar un possible conflicte d'interès.

.:Els grups de treball i els referents científics i la indústria:.

1. Els grups de treball

Actualment alguns grups de treball de la societat reben finançament directe de la indústria farmacèutica. Aquesta no és la situació desitjable ja que crea un conflicte d'interessos, i pot disminuir la seva independència científica. S'ha d'evitar la relació directa dels grups amb la indústria, i que sigui la Junta qui realitzi la negociació. Els grups tampoc haurien d'acceptar propostes de treballs directament des de la indústria. Ha de ser la Junta i el propi grup qui generi propostes de treball i documents, essent aquesta una condició innegociable per utilitzar el logo de la Societat i el nom del grup.

Els documents que elaboren els grups és el producte més important del grup i de la Societat i s'ha de garantir la transparència i el rigor científic. La indústria farmacèutica no ha d'influir de cap manera en el seu contingut.

2 . Els membres dels grups de treball

Entre els membres del grup hi ha els referents científics, que poden influir de forma significativa a la resta dels socis i és molt important que des de la mateixa Junta es protegeixi la seva autonomia.

Hi ha un greu conflicte d'interessos quan un membre d'un grup de treball participa en activitats finançades directament per la indústria (publireportatges, simposis satèl·lit, xerrades promocionals...), encara que sigui a títol personal, ja que no es pot garantir la seva autonomia i el rigor científic; i més, si tenim en compte el paper implícit dels membres del grup de treball en la influència en els altres socis.

Des de la Junta cal vetllar perquè els membres dels grups de treball facin (i renovin periòdicament) la seva declaració d'activitats, per tal de poder promoure aquesta autonomia científica dels membres dels grups i dels documents que elaboren.

.:La formació continuada i la indústria:.

En aquest apartat incloem les publicacions (llibres i revistes), els cursos, sessions, tallers o similars i els congressos.

- Les activitats formatives han d'estar encaminades a donar resposta a les necessitats prioritàries dels socis. La societat científica ha de conèixer i donar resposta a aquestes necessitats i evitar centrar la formació en interessos d'altres entitats. En el cas de la indústria farmacèutica, lògicament les prioritats estan centrades en aquelles activitats formatives relacionades amb problemes de salut que tenen alternatives terapèutiques de tipus farmacològic; per tant, una programa formatiu basat en el suport de la indústria, encara que tingui continguts independents, té el risc, que ja hem comentat anteriorment, de resultar esbiaixat: menystenir aquells aspectes formatius poc relacionats amb els fàrmacs. Això té unes importants conseqüències per a la formació i la pràctica del metge de família.
- La iniciativa de la formació ha de ser sempre de l'SCMFic. Altrament, no s'haurien d'acceptar aquelles activitats formatives promogudes totalment o parcial per la indústria farmacèutica. En cas que s'accepti el finançament, l'SCMFic només ha d'admetre que la indústria esponsoritzi l'activitat formativa o publicació i mai que intervingui en els autors ni en els continguts, que s'han de basar en els documents de posició emesos, amb independència, pels grups de treball.
- Caldria prendre la mateixa actitud respecte a empreses intermediàries que treballen per a la indústria i ofereixen activitats formatives. Igualment respecte a les propostes provinents d'altres societats científiques, però que estan proposades per la indústria farmacèutica.
- Seria preferible que l'esponsorització d'activitats formatives, si es fa, provingui d'altres empreses, no farmacèutiques. Evidentment qui esponsoritza ho fa per a treure'n un benefici, per influir positivament en les persones que s'aprofiten de l'activitat formativa. En el cas d'una indústria farmacèutica, la influència afectarà la nostra activitat professional i, per tant, els nostres pacients³; en el cas d'un altre tipus d'empresa (entitat d'estalvi, automobilística, grans magatzems, etc.) ens influirà personalment i no com a professionals (no repercutirà en els nostres pacients).
- En cap cas no s'hauria d'aprofitar l'activitat formativa per fer propaganda de productes concrets relacionats amb el tema.
- Cal que la negociació de l'acord sigui transparent i els convenis d'esponsorització de les activitats formatives es facin públics.
- El patrocini de la indústria farmacèutica en les sessions i activitats congressuals⁴ no ha d'influir en el contingut científic de la reunió. El Comitè Organitzador i Científic, i la Junta Directiva, han de vetllar perquè així sigui. L'SCMFic ha de garantir la independència de les activitats que organitza.
- Els organitzadors d'activitats de formació mèdica fetes amb el suport de la indústria farmacèutica han de vetllar perquè no hi hagi confusions entre l'esponsorització i la publicitat, entre el material docent i el material promocional.

3. Només cal fer esment amb el risc que poden haver representat per a molts pacients terapèutiques farmacològiques, promocionades amb molta força i amb un alt índex de prescripció i que posteriorment han estat retirades del mercat. (hipolipemians, antiinflamatoris,...)

4. L'article 86 de la Llei General del Medicament especifica que els premis, beques, contribucions i subvencions a reunions, congressos, viatges d'estudi i actes similars donats per qualsevol de les persones relacionades amb la fabricació, elaboració, distribució i dispensació de medicaments s'aplicaran exclusivament a activitats d'índole científica quan els seus destinataris siguin facultatius en exercici clínic o les entitats en què s'associïn.

.:Els documents i la indústria:.

Entenem com a documents aquelles publicacions on, a través d'un grup de treball o de la pròpia Junta, l'SCMFiC manifesta la posició tècnica (clínica, organitzativa o d'altres tipus) respecte a aspectes de la pràctica quotidiana. Són documents molt importants ja que constitueixen el bagatge científic del col·lectiu. Per tant, la responsabilitat respecte al manteniment de criteris independents en la seva elaboració és molt gran.

- De manera semblant a quan parlàvem de formació, cal que les prioritats de publicació s'estableixin tenint en compte les necessitats de la societat i dels socis, sense atendre a influències externes.
- L'SCMFiC ha d'ésser molt rigorosa a l'hora de publicar recomanacions de qualsevol tipus com a institució. El segell de l'SCMFiC té una importància rellevant entre els socis i altres membres de la Comunitat Científica. És molt important que la societat mantingui i millori el seu prestigi, i tant sols es pot preservar essent molt seriós i rigorós i fent que els continguts de la producció científica estiguin exclusivament basats en l'evidència i siguin completament independents.
- Si és necessari el patrocini per a aquests documents, sempre serà millor el patrocini de diverses entitats i si pot ser que no estiguin relacionades amb la indústria farmacèutica. En tot cas el patrocini s'ha de buscar després d'establertes les prioritats i elaborats els documents, tot evitant qualsevol influència en els continguts o en els membres dels grups que elaboren les recomanacions.
- Entre els documents, caldria considerar aquells d'una rellevància especial que la Junta considera que són el reflex de la posició oficial de l'SCMFiC. Aquests documents, que s'anomenen **documents de posicionament** tenen un segell de garantia i compromís més fort per part de l'SCMFiC als seus socis i a la població. En aquests casos, mai han de tenir finançament extern.

.:La recerca finançada i la indústria:.

- És molt important que les prioritats en recerca siguin establertes de forma independent, fixades atenent les necessitats socials i no interessos comercials. El finançament de la major part de la recerca biomèdica a càrrec de la indústria farmacèutica provoca un important biaix: predomini de la recerca sobre fàrmacs (i sobre aquells fàrmacs que poden ser comprats pel món desenvolupat) i oblit d'altres aspectes de la recerca.
- Si l'SCMFiC signa algun conveni de col·laboració per un projecte de recerca amb la indústria farmacèutica cal assegurar la independència en tot el procés. Per això cal que s'acompleixin, almenys, un conjunt de condicions:
 - Treball aprovat per un comitè d'ètica.
 - Compensacions als participants/investigadors directament des de l'SCMFiC i no a través del finançador extern.
 - Garantir la participació independent dels socis investigadors en el disseny de l'estudi
 - La propietat dels resultats ha de ser de la pròpia SCMFiC, quedant garantit que els resultats es faran públics a la comunitat científica, tant si són favorables com si no ho són, i que es farà de forma no esbiaixada, i sense retenir informació.
- Cal especificar bé tots aquests termes en el conveni de col·laboració, que cal signar obligatòriament, que serà públic i del qual es deixarà constància en totes les publicacions derivades de l'estudi.

.:El defensor del soci:.

Cal que disposem d'un defensor del soci, que vetlli per tots els temes que es plantegen en el document. Aquesta soci, que podria tenir altres funcions, hauria de ser una persona independent de la Junta i, al marge de la seva idoneïtat personal, amb un perfil professional i d'activitats que evitin cap conflicte d'interès per a fer la seva tasca.

.:Idees guia del document:.

- L'SCMFiC ha d'aconseguir desvincular-se de fonts de finançament que puguin afectar la seva independència.
- La Junta ha de ser el garant dels canvis que es proposen.
- L'SCMFiC ha de donar a conèixer les seves idees oficials a través de documents de posicionament en tots els aspectes rellevants de la nostra professió amb la màxima garantia que permeti que siguin un clar referent per als socis i la resta de metges de família.
- Cal crear la figura del defensor del soci com un pilar bàsic en el funcionament de la societat.

.:Annex 1. Principis bàsics per al finançament i les relacions externes. ACP-ASIM (15 juliol 2001):.

1. Els valors, la missió i el compromís amb el professionalisme i l'excel·lència en medicina del College han de dirigir totes les relacions externes i les activitats finançades externament.
2. Les relacions amb organitzacions externes i finançadors han de promoure la salut i el benestar públic o l'atenció del pacient. El benefici derivat d'acords externs pels membres ha de potenciar el professionalisme i la pràctica clínica.
3. Els directius i l'*staff* que representi externament al College han d'adherir-se als valors i estàndards ètics de l'organització i han d'actuar per promoure el professionalisme i la confiança en l'organització i la professió mèdica.
4. Els acords de finançament i les relacions externes han de ser coneguts de forma regular, amb suficient detall i claredat per permetre a les parts interessades arribar a conclusions independents sobre les fonts potencials d'influència i els conflictes d'interès reals o percebuts.
5. Organitzacions concretes amb les quals les relacions o els acords econòmics tinguin el potencial d'influir sobre la independència, credibilitat i confiabilitat real o percebuda del College s'han de revisar per minimitzar o eliminar-ne la influència.
6. El College ha de monitoritzar la seva dependència global de les fonts de finançament comercial i assegurar-se que les seves activitats nuclears podrien continuar si el suport disminuís.

.:PUNTS CLAU:.

1. El rigor i independència de la societat científica són imprescindibles per assegurar la confiança dels socis.
2. La relació econòmica amb empreses farmacèutiques (o d'altres) pot comportar la dependència científica i disminució de l'autonomia.
3. Quan col·laborem i participem (fins i tot econòmicament) en una activitat de la societat estem incrementant la nostra independència.
4. Cal arribar a l'objectiu que la societat científica es financi essencialment de les aportacions dels seus socis i dels ingressos pels seus serveis a tercers.
5. Les aportacions econòmiques a la societat científica per part d'altres entitats (públiques o privades) cal fer-la en forma de mecenatge que en cap cas representi un percentatge considerable del pressupost.
6. En el moment actual, en què no es donen aquestes condicions ideals, seria bo assegurar que:
 - Les relacions entre la societat científica i la indústria es fan a través de la Junta o persona en qui delegui.
 - Disposem d'un defensor del soci que vetlli per aquests temes.
 - Els grups de treball, autors de publicacions o formadors no mantinguin mai relacions directes amb la indústria.
 - Si la indústria finança activitats formatives o publicacions, cal assegurar que no influeix en la tria d'aquestes ni en el seu contingut.
 - Si la indústria finança activitats de recerca cal assegurar la independència dels investigadors per dissenyar l'estudi i publicar-ne, sempre, els resultats íntegres.

LA INDEPENDÈNCIA DE LA SOCIETAT CIENTÍFICA ÉS UN VALOR I TÉ UN PREU, PERÒ AQUEST ÉS MENOR QUE EL DE LA DEPENDÈNCIA!

.:BIBLIOGRAFIA:.

- Mayor LS. World Medical Association reviews doctors' links with drug companies. *BMJ* 2003; 326: 1165.
- Medical Professionalism Project. Medical professionalism in the new millennium: a physician's charter. *Lancet* 2002; 359: 520-522.
- Ubel PA, Arnold RM, Gramelspacher GP, Hoppe RB, Landefeld CS, Levinson W, et al. Acceptance of external funds by physician organizations: issues and policy options. *J Gen Intern Med* 1995; 10: 624-630.
- Coyle SL. Physician-industry relations. Part 2: Organizational Issues. *Ann Intern Med* 2002; 136: 403-406.
- Moynihan R. Who pays for the pizza? Redefining the relationships between doctors and drug companies. 2: Disentanglement. *BMJ* 2003; 326: 1193-1196.
- Giménez JA. La profesión médica hoy: nueva llamada de la tradición hipocrática. *MEDIFAM* 2002; 12: 557-562.

Notes

scmfic

societat catalana de
medicina familiar i
comunitària

Portaferrissa, 8 pral. | 08002 Barcelona | Tel: 93 301 17 77
Fax: 93 318 10 01 | scmfic@scmfic.org | www.scmfic.org

